

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-професійну програму вищої освіти «Техногенно-екологічна безпека» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» у галузі знань 18 «Виробництво та технології»

Положенням про організацію екологічного забезпечення в ДСНС України, затвердженим наказом ДСНС (з основної діяльності) від 20.09.2013 № 618, визначено поняття екологічне забезпечення ДСНС України, що є комплексом організаційно-технічних заходів, що здійснюються у органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі — ДСНС) (у тому числі й закладах вищої освіти) і спрямовані на охорону та відновлення навколишнього природного середовища в процесі своєї діяльності, а також на забезпечення виконання ними завдань за призначенням в умовах впливу екологічно несприятливих антропогенних та природних факторів. Екологічне забезпечення ДСНС України є однією з пріоритетних задач, яка має вирішуватись при функціонуванні органів та підрозділів ДСНС.

Випускники Національного університету цивільного захисту України (далі — НУЦЗУ) за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Техногенно-екологічна безпека» — висококваліфіковані фахівці, що підтвердили опанування сукупності із загальних і фахових компетентностей на основі досягнення програмних результатів навчання та, як наслідок, і факт набуття освітньої кваліфікації «магістр з технологій захисту навколишнього середовища». Разом з цим вони повинні бути спроможними здійснити виконання усіх завдань екологічного забезпечення ДСНС, які перелічені у вищевказаному Положенні, зокрема:

екологічне забезпечення повсякденної діяльності органів та підрозділів ДСНС України – під час повсякденного виконання службових обов'язків;

організація екологічного забезпечення діяльності органів та підрозділів ДСНС України в умовах впливу на них екологічно несприятливих антропогенних і природних факторів – під час виконання службових обов'язків у надзвичайних ситуаціях;

відновлення навколишнього природного середовища у процесі повсякденної діяльності, після проведення навчань, випробувань, спеціальних робіт, а також після аварій та катастроф на об'єктах ДСНС – під час виконання службових обов'язків в умовах ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у тому числі й воєнної агресії;

наукове забезпечення основних завдань екологічного забезпечення ДСНС – при реалізації отриманих знань та навичок, що відповідають освітньому рівню «магістр» та у подальшому при навчанні у ад'юнктурі (аспірантурі).

Вирішення цих задач має забезпечити досягнення мети екологічного забезпечення ДСНС, а саме досягнення екологічної безпеки усіх видів діяльності, зокрема, захисту особового складу та працівників, матеріально-технічних засобів в умовах впливу екологічно несприятливих антропогенних і

природних факторів, а також охорону навколишнього природного середовища у місцях розташування органів та підрозділів ДСНС.

Тому, конкурентоздатність на ринку праці випускників рецензованої освітньо-професійної програми вищої освіти «Техногенно-екологічна безпека» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» у галузі знань 18 «Виробництво та технології» у якості висококваліфікованих фахівців у значній мірі визначається кадровими потребами основного роботодавця – ДСНС України, причому як особовим складом так і працівниками.

З огляду на те, що рецензент є випускником НУЦЗУ 2020 року за зазначеною вище освітньо-професійною програмою, то з впевненістю можливо стверджувати, що випускники освітньо-професійної програми вищої освіти «Техногенно-екологічна безпека» є у повній мірі навченими усіма необхідними знаннями і навичками фахівцями не тільки з технологій захисту навколишнього середовища, але інших напрямків діяльності служби, оскільки для досягнення мети освітньо-професійної програми у процесі підготовки набувають здатності розв'язувати складні задачі, у тому числі щодо захисту навколишнього середовища від впливу небезпечних чинників на довкілля, життєдіяльність і здоров'я людей, з використанням сучасних технологій захисту навколишнього середовища, що характеризуються невизначеністю умов та вимог, у сфері техногенно-екологічної безпеки з урахуванням потреб регіонів, постраждалих від воєнної агресії, як вказано у формулюванні мети освітньо-професійної програми.

Основною складовою підготовки є її тривалість, на яку розрахована освітньо-професійна програма, та складає — 1 рік та 6 місяців, передбачає засвоєння 90 кредитів ЄКТС у складі 11 обов'язкових (67 кредитів ЄКТС, 74,5 % загального обсягу) та декількох вибіркових (23 кредити ЄКТС, 25,5 % загального обсягу) освітніх компонентів.

Обов'язкові освітні компоненти повністю забезпечують набуття здобувачами вищої освіти інтегральної компетентності, що досягається набуттям 7 загальних та 9 спеціальних (фахових) компетентностей на основі отримання 20 програмних результатів навчання. Це також є запорукою виконання вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» галузі знань 18 «Виробництво та технології» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 № 378.

Серед загальних компетентностей найбільш цінними для фахівця, який працює або несе службу в органах та підрозділах ДСНС та за родом виконуваних обов'язків організовує, створює або керує елементами екологічного забезпечення ДСНС України, забезпечує техногенно-екологічну безпеку, розробляє нові чи вдосконалює існуючі технології захисту навколишнього середовища, на думку рецензента, є ЗК 03-06: «Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел», «Здатність генерувати нові ідеї (креативність)», «Здатність приймати обґрунтовані

рішення», *«Здатність розробляти проекти та управляти ними».*

Серед спеціальних (фахових) компетентностей найбільш цінними для фахівця з тих самих міркувань в умовах воєнної агресії та перспектив відновлення економіки країни є СК 07-09: *«Здатність оцінювати екологічні ризики впливу воєнних дій на складові довкілля», «Здатність розробляти нові та використовувати відомі технології захисту довкілля з урахуванням потреб регіонів, постраждалих від воєнної агресії» та «Здатність демонструвати знання основ культури безпеки, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки та охорони праці у галузі технологій захисту навколишнього середовища».*

Серед програмних результатів навчання найбільш цінними для фахівця є ПРН 16-20: *«Здійснювати аналіз соціо-економіко-екологічного стану регіонів, що постраждали від воєнної агресії, та розробляти стратегії їх відновлення», «Оцінювати вплив воєнних дій на складові довкілля», «Проектувати системи і технології захисту навколишнього середовища від негативного впливу внаслідок воєнних дій», «Проектувати системи поводження з відходами, що утворилися внаслідок воєнної агресії, оцінювати їх вплив на довкілля та людину» та «Знати основи культури безпеки, безпеки життєдіяльності, правила пожежної безпеки та охорони праці у галузі технологій захисту навколишнього середовища».*

Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми «Техногенно-екологічна безпека» виконана наочно і чітко, містить усі необхідні освітні компоненти, що забезпечують набуття здобувачем вищої освіти усіх компетентностей відповідно до освітньої програми.

При цьому, на глибоке переконання рецензента, найбільш цінними для здійснення професійної діяльності випускниками програми є набуття компетентності *«здобуття глибинних знань із спеціальності»*, що забезпечується опануванням навчальних дисциплін: *«ОК 02. Системи управління екологічною безпекою», «ОК 05. Технології захисту навколишнього середовища», «ОК 06. Проектування й конструювання систем забезпечення екологічної безпеки», «ОК 07. Системний підхід до виявлення джерел формування екологічної небезпеки».*

Реалізація наданої на рецензування освітньо-професійної програми «Техногенно-екологічна безпека» здійснюється випусковою кафедрою — кафедрою прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища НУЗЦУ ДСНС на основі відповідного усім сучасним вимогам матеріально-технічного, методичного, інформаційного та кадрового забезпечення.

Крім того, безпосередня участь представників ДСНС у різного виду заходах університету, зокрема наукових, дозволяє на основі міжособистісної комунікації зі здобувачами вищої освіти, керівництвом факультету і університету, науково-педагогічними працівниками випускової кафедри, запрошеними представниками академічної та наукової спільноти оперативно враховувати інтереси роботодавця та здобувачів, особливості регіонів та ринку праці при переглядах освітньо-професійної програми.

Пропозиція рецензента як стейкхолдера-представника роботодавця та

випускника за освітньо-професійною програмою щодо вдосконалення освітнього процесу за відповідною програмою є такою — доречним було б запропонувати здобувачам здійснювати доповідь щодо звіту про результати виконання етапів плану кваліфікаційної роботи на розширених засіданнях випускової кафедри іноземною мовою, з долученням до протоколу засідання роздруковану мультимедійної презентації доповіді у якості додатку з урахуванням подальших змін у законодавстві, зокрема можливого прийняття проекту Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» (зареєстрованого у Верховній Раді України 28.06.2023 № 9432).

Як підсумок виконаного аналізу можу впевнено констатувати, що запропонована кафедрою прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища факультету техногенно-екологічної безпеки НУЦЗУ освітньо-професійна програма вищої освіти «Техногенно-екологічна безпека» відповідає вимогам усіх нормативних документів, має виражений галузевий аспект унікальності, задовольняє запити і потреби основного роботодавця і майбутніх випускників та у зв'язку з викладеними міркуваннями рекомендується для реалізації в освітньому процесі університету через те, що дозволяє забезпечити високий рівень підготовки здобувачів вищої освіти освітньої кваліфікації «магістр з технологій захисту навколишнього середовища».

Рецензент

Головний фахівець відділу інженерно-технічних заходів та захисних споруд управління захисту населення і територій Департаменту організації заходів цивільного захисту апарату Державної служби України з надзвичайних ситуацій
капітан служби цивільного захисту

Данііл ЦЮРИСОВ

11 вересня 2023 рік